

незначний термін. Адже отримання патенту і впровадження науково-технічного досягнення у виробництво вимагає тривалого періоду часу. Тому роботодавець може вкласти значні матеріальні засоби для реалізації винаходу, корисної моделі чи промислового зразка, які не оправдають себе за термін, що залишився.

Необхідно привести інтереси сторін у рівновагу і створити оптимальний механізм їх взаємодії, виключивши надмірну концентрацію повноважень однієї з сторін. Адже службовий об'єкт промислової власності – це результат зусиль обох сторін. Роботодавець створює матеріально-технічні умови для реалізації винахідницького хисту працівника. Лише при поєднанні цих вкладів може бути створене патентоспроможне досягнення.

Видається доцільним закріпити як загальне правило, що право на досягнення належить їх безпосередньому творцю, а роботодавець має право на отримання невиключної ліцензії. Однак сторони в договорі можуть інакше вирішити питання про розподіл майнових прав на творчі результати.

Таким чином, аналіз діючих нормативних актів і проекту Цивільного кодексу України показує, що необхідна подальша розробка викладених проблем на законодавчому рівні.

Список літератури:

1. Крыжна В.Н. Предмет лицензионного соглашения в сфере промышленной собственности //Проблеми законності: Респ. міжвідом. наук. зб. /Відп. ред. В.Я. Гашій. Х., 1998. Вип. 34. 2. Відом. Верхов. Ради України. 1994. № 7. Ст.32. 3. Відом. Верхов. Ради України. 1994. № 7. Ст.34. 4. Відом. Верхов. Ради України. 1994. № 7. Ст.36. 5. Штумпф Герберт. Лицензионный договор /Перевод с нем. /Под ред. и со вступ. ст. М.М. Богуславского. М., 1988.

О.М.Мельник

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТОСОВНО ТОВАРНИХ ЗНАКІВ

Україна у своєму соціально – економічному розвитку переживає етап створення ринкової економіки, яка зумовлює відкритість товарного ринку і ринку послуг. Ці явища створили можливість проникнення в Україну недоброякісних послуг і недоброякісних товарів.

Назріла гостра проблема і вирішенням її може бути захист товарними знаками як позначеннями, які допомагають споживачеві відрізнити товар одного виробника від однорідного товару іншого виробника.

Прийняття Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», як і прийняття інших законів про інтелектуальну власність, є визначною подією у законотворчій діяльності нашої держави. Прийняття Закону про товарні знаки створило міцний правовий фундамент для подальшого розвитку законодавства про товарні знаки, яке перебуває у стадії свого становлення.

Україна до прийняття Закону «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» власного законодавства про товарні знаки не мала. Зазначений Закон (далі – Закон про товарні знаки) розроблявся, безумовно, не на голому місці. При його розробці були використані найновіші досягнення правової науки, зокрема, теорії держави і права, цивільного права, господарського права та інших галузей. Було використано також і законодавчий

досвід зарубіжних країн, в тому числі і Російської Федерації, царської Росії та колишнього СРСР, принципові правові засади міжнародних угод по товарних знаках. Таким чином, можна з повною відповідальністю відзначити, що Закон України про товарні знаки відповідає міжнародним стандартам та вимогам міжнародних угод.

Варто відзначити й те, що Закон про товарні знаки відповідає основним вимогам Всесвітньої Організації Інтелектуальної Власності [1, с.87-98].

Характерною рисою Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», що істотно відрізняє його від законодавства про товарні знаки колишнього СРСР, є визнання за знаком його основної відрізняльної функції. Положення про товарні знаки колишнього СРСР мало скоріше символічний характер. Позначення за цим Положенням мали значення загальноновживаних символів, а не товарних знаків. Цей висновок можна підтвердити цілою низкою конкретних прикладів. Цукерки «Кара-кум», «Мішка-клишоногий» вироблялися і позначалися всіма кондитерськими фабриками Радянського Союзу. Те ж можна сказати й про інші вироби [2, с.7; 3, с.46]. Товарний знак як позначення реєструвався не на ім'я підприємства чи виробничого об'єднання, а, як правило, на ім'я зовнішньоторговельних об'єднань. Вони постачали на зовнішній ринок продукцію, позначену товарним знаком, що був єдиним для багатьох підприємств, які виробляли продукцію безумовно різної якості [4, с.48; 5, с.49].

В розвиток Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» було прийнято низку підзаконних актів, що стосуються товарних знаків. Серед них передусім варто назвати Положення про Міжвідомчу комісію щодо погодження питання правової охорони знаків для товарів і послуг, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України 20 жовтня 1995 р. Наказом Голови Міжвідомчої комісії від 16 січня 1996 р. було затверджено Правила розгляду клопотань Міжвідомчою комісією щодо погодження питання правової охорони знаків і послуг [6]. Наказом Держпатенту України від 28 лютого 1995 р. були затверджені Правила складання та подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг [6]. Наказом того ж Держпатенту України було схвалено Інструкцію про розгляд та реєстрацію договору про передачу права власності на знак для товарів і послуг та ліцензійного договору на використання знака для товарів і послуг [7, с.6]. Наказом Держпатенту України від 5 грудня 1995 р. затверджено Положення про Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та порядок видачі свідоцтв [6, с.5]. Тим же Держпатентом було затверджено 9 листопада 1995 р. Інструкція про порядок ознайомлення з матеріалами заявки на знак для товарів і послуг, що занесені до Державного реєстру свідоцтв країни на знаки для товарів і послуг [6] та ряд інших відомчих актів.

Основна ж позитивна риса нового Закону якраз і полягає в тому, що товарний знак за цим законом почав виконувати функцію, для здійснення якої він призначається.

«Право власності на знак засвідчує свідоцтво» - проголошує п.3 ст 5 Закону. Відповідно до цього власник знаку має право ним володіти, користуватися і розпоряджатися на свій розсуд [8, с.175]. Визнання права власності на знак не заперечує його виключного характеру, який властивий

НЕУСТОЙКА ТА ЗБИТКИ ЯК НАСЛІДКИ ПРОСТРОЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Принцип належного виконання зобов'язання містить в собі вимогу про дотримання строку такого виконання. Оскільки зобов'язання має терміновий характер, умова про строк є істотною для сторін і її порушення тягне для них негативні наслідки. ЦК України містить значну кількість норм, що передбачають такі наслідки для сторони, яка порушила зобов'язання. Однією з таких норм є прострочення боржника. У ст.213 ЦК України встановлено правило, згідно з яким боржник, який прострочив виконання, відповідає перед кредитором за збитки, завдані простроченням. Однак розуміння прострочення боржника як неналежного виконання зобов'язання дозволяє не обмежуватись стягненням збитків, а вимагати сплати неустойки у відповідності зі ст.204 ЦК.

Відшкодування збитків та стягнення неустойки мають багатофункціональний характер, тобто є одночасно і засобами захисту суб'єктивних прав (ст.6 ЦК), і формами цивільно-правової відповідальності, а неустойка – ще й видом забезпечення виконання зобов'язання.

Етимологічно термін «неустойка» означає, що той, хто дав обіцянку, її не виконав (російською мовою – «в своем слове не устоял»), а якщо це зобов'язання мало правовий характер – не виконав зобов'язання, яке прийняв на себе. У дореволюційному російському праві цей термін характеризував саму непоправність боржника у виконанні зобов'язання і лише починаючи з XVIII ст. став позначати ще й правові наслідки, настання яких викликане фактом невиконання зобов'язання [1, с.8], тобто отримав значення, подібне до сучасного розуміння.

Неустойка має такі риси, як універсальність, тобто нею може бути забезпечено практично будь-яке дійсне зобов'язання: визначеність наперед розміру, про який сторони знають вже на момент укладання договору. Неустойка стягується за сам факт невиконання зобов'язання без доведення збитків, заподіяних невиконанням. Як правило, більшістю правових норм передбачений диспозитивний характер неустойки як можливості сторін самостійно формулювати договірні умови про розмір, порядок обчислення і співвідношення неустойки та збитків. Угода про неустойку має акцесорний (додатковий) характер по відношенню до основного зобов'язання.

Залежно від підстав встановлення неустойку поділяють на законну, договірну та законно-договірну. Умови застосування договірної неустойки, порядок її обчислення та розмір встановлюються за домовленістю сторін із дотриманням обов'язкової письмової форми. Законна неустойка встановлюється нормативно-правовими актами і застосовується незалежно від домовленості сторін, такою, наприклад, є пеня, що передбачена законом України «Про зв'язок» [2] у розмірі 1 процента від вартості наданих послуг за кожний день прострочення платежу. Разом із тим, норми про неустойку можуть бути як диспозитивними так, і імперативними. Так,